

KÄSKKIRI

26.01.2015 nr 20

**2015. aasta riiklike loomatauditõrje
programmide rakendusmeetmete kinnitamine**

Loomatauditõrje seaduse paragrahvi 43³ lõike 4 ning põllumajandusministri 13. juuni 2007. määruse nr 91 „Veterinaar- ja Toiduameti põhimäärus“ § 8 lõike 2 alusel:

1. Kinnitan:

1.1 Riiklike loomatauditõrje programmide rakendusmeetmed 2015. aastal (lisatud);

2. Kehtestan rakendusmeetmete täitmiseks järgneva korra:

2.1 Loomatervishoiu, loomakaitse ja söötade osakonnal koostada riiklike loomatauditõrje rakendusmeetmete alusel nende jaotuskava maakondade veterinaar keskustele ning edastada see maakondadele läbi dokumendihaldusprogrammi;

2.2 Jaotuskavas mitteplaneeritud uuringute teostamine tuleb maakonna veterinaar keskusel eelnevalt kooskõlastada Veterinaar- ja Toiduametiga;

2.3 Plaamilised proovid võetakse ja saadetakse laboratooriumi ajavahemikus 10. jaanuar 2015 kuni 30. november 2015 (välja arvatud TSE, SAKist tulenevad ning tapale saadetavate lindude uuringud salmonellooside suhtes);

2.4 Iga kord enne proovi(de) saatmist mikrobioloogiliseks või virooloogiliseks uurimiseks teavitab proovi võtja sellest Veterinaar- ja Toidulaboratooriumi vähemalt üks tööpäev ette;

2.5 Proovide võtja saadab proovid Veterinaar- ja Toidulaboratooriumile koos nõuetekohaselt koostatud ja allkirjastatud proovide kaaskirjaga. Proovid peavad olema identifitseeritavad ja seostatavad kaaskirjal oleva tähistusega.

/allkirjastatud digitaalselt/

Ago Pärtel
Peadirektor

Teadmiseks: 1) Maakondade veterinaar keskused, Veterinaar- ja Toidulaboratoorium

RIIKLIKE LOOMATAUDITÕRJE PROGRAMMIDE RAKENDUSMEETMED 2015. AASTAL

I Diagnostilised uurimised

1. VEISED

1.1 Veiste tuberkuloos.

1.1.1 Uurimisele kuuluvad karja kõik üle 24 kuu vanused veised (v. a. nuumpullid eraldi asuvates epidemioloogilistes üksustes, keda ei kasutata aretuses ning kes viiakse peale üleskasvatamist tapale)

1.1.2 Aastas uuritakse ligikaudu 1/4 veisekarjadest. Uurimise skeem peab tagama, et nelja aasta jooksul (2014 - 2017) tuberkuliniseeritakse kõik veisekarjad.

(uurimiste arv: 34733)

1.1.3. Tuberkuliinile reageerinud veiste hulgas viiakse läbi kontrolltapmisi ja nende lümfisõlmedest tehakse bakterioloogiline külv tekitaja määramiseks **(uurimiste arv: 30*)**

1.1.4 Kõik Kunstliku Seemenduse Keskuse (edaspidi *KSK*) pullid uuritakse üks kord aastas **(Raplamaa 227 pulli uurimise arv on arvestatud koondarvus p 1.1.2)**

Maakond	Üle 24kuuseid veiseid 5.12.14	Tuberkuliinimiste arv 2015. aastal (1/4 üle 24kuuste veiste arvust)
HARJUMAA	7430	1858
HIIUMAA	2865	716
IDA-VIRUMAA	3217	804
JÕGEVAMAA	12354	3089
JÄRVAMAA	15762	3941
LÄÄNEMAA	7293	1823
LÄÄNE-VIRUMAA	15511	3878
PÕLVAMAA	7917	1980
PÄRNUMAA	14727	3682
RAPLAMAA	11158	2985
SAAREMAA	10496	2624
TARTUMAA	7421	1855
VALGAMAA	6174	1544
VILJANDIMAA	10552	2638
VÕRUMAA	5265	1316
KOKKU	138144	34733

1.2 Veiste brutselloos

1.2.1 Aastas uuritakse ligikaudu 1/5 veisekarjadest. Uurimise skeem peab tagama, et viie aasta jooksul (2011 - 2015) uuritakse kõik veisekarjad.

1.2.2 Karja kõik üle 24 kuu vanused veised uuritakse seroloogiliselt (v.a nuumpullid eraldi asuvates epidemioloogilistes üksustes, keda ei kasutata aretuses ning kes viiakse peale

üleskasvatamist tapale). Lehmade uurimine viiakse läbi seroloogiliselt (ELISA) leukoosi uurimiseks saadetud piimaproovidest (**uurimiste arv: 19099**), ülejäänud veiseid uuritakse seroloogiliselt vereproovidest (ELISA) (**uurimiste arv: 8731**)

1.2.3 Brutselloosi kahtluse korral uuritakse bakterioloogiliselt aborteerunud looted (uurimiste arv: 30*) või aborteerunud emaslooma vereproov brutselloosi antikehadele (uurimiste arv: 100)

1.2.4. Kõik KSK pullid uuritakse üks kord aastas seroloogiliselt vereproovidest (ELISA) (**Raplamaa 227 pulli uurimise arv on arvestatud koondarvus p 1.2.2**).

Maakond	Üle 24kuuseid veiseid 5.12.14	Piimaproovide arv 2015. a uurimiseks brutselloosile ja leukoosile	Vereproovide arv 2015. a uurimiseks brutselloosile ja leukoosile
HARJUMAA	7430	932	554
HIIUMAA	2865	121	452
IDA-VIRUMAA	3217	400	243
JÕGEVAMAA	12354	2073	398
JÄRVAMAA	15762	2715	438
LÄÄNEMAA	7293	531	927
LÄÄNE-VIRUMAA	15511	2290	812
PÕLVAMAA	7919	1288	296
PÄRNUMAA	14727	2043	903
RAPLAMAA	11158	1373	1060
SAAREMAA	10496	1049	1050
TARTUMAA	7421	1253	231
VALGAMAA	6174	839	396
VILJANDIMAA	10552	1499	611
VÖRUMAA	5265	693	360
KOKKU	138144	19099	8731

1.3 Veiste enzootiline leukoos

1.3.1 Aastas uuritakse ligikaudu 1/5 veisekarjadest. Uurimise skeem peab tagama, et viie aasta jooksul (2014 - 2018) uuritakse kõik veisekarjad. Valitud karjas uuritakse kõiki üle 24 kuu vanuseid veiseid. Lüpsilehmad uuritakse seroloogiliselt piimaproovidest (ELISA) (**uurimiste arv: 19099**), ülejäänud veiseid uuritakse seroloogiliselt vereproovidest (ELISA) (**uurimiste arv: 8731**)

1.3.2 Kõik KSK pullid uuritakse üks kord aastas seroloogiliselt vereproovidest (ELISA) (**Raplamaa 227 pulli uurimise arv on arvestatud koondarvus p 1.3.1**).

1.3.3 Histoloogiliselt uuritakse tapajärgsel kontrollimisel leitud kasvajaid, mis võivad olla põhjustatud veiste ensootilisest leukoosist (**uurimiste arv: 30**)

1.4 Leptospiroos

Kõik KSK pullid uuritakse seroloogiliselt (mikroaglutinatsiooni reaktsiooniga (MAT)) üks kord aastas (**uurimiste arv: 227**) **Raplamaa - 227**

1.5 Trihhomonoos

Kõikide KSK pullide spermat uuritakse üks kord aastas (mikrobioloogiline külv spermat tekitaja määramiseks) (**uurimiste arv: 227**) **Raplamaa - 227**

1.6 Veiste kampülobakterioos

Kõikide KSK pullide spermat uuritakse üks korda aastas (mikrobioloogiline külv spermat tekitaja määramiseks) (**uurimiste arv: 227**) **Raplamaa - 227**

1.7 Veiste viirusdiarröa

Kõik KSK pullid uuritakse seroloogiliselt üks kord aastas (ag-ELISA). Uuring toimub seerumist (uurimiste arv: 227) **Raplamaa - 227**

1.8 Veiste nakkav rinotrahheiid

Kõik KSK pullid uuritakse seroloogiliselt üks kord aastas (ELISA) (uurimiste arv: 227) **Raplamaa - 227**

1.9 Veiste paratuberkuloos

1.9.1 Kõik KSK pullid uuritakse seroloogiliselt üks kord aastas (ELISA) (uurimiste arv: 227) **Raplamaa - 227**

1.9.2 Kogutakse kudede proove ja kopoproove bakterioloogilise külvi tegemiseks tekitaja määramiseks (diagnoosi täpsustamiseks) (uurimiste arv: 10*)

1.10 Veiste spongiformne entsefalopaatia

Seire viiakse läbi juhitud Euroopa Komisjoni rakendusotsuste nr 2009/719, 2011/358/EU suunistest ja OIE eeskirjadest.

1.10.1 Seire jaotus:

a) Inimtoiduks tapetud loomade seire (hädatapetud ja tapaeelse kontrolli käigus ilmnunud haiguste kliiniliste tunnustega loomade seire)

Aju proteaas-resistentse proteiini (PrPRes) määramiseks uuritakse:

- kõigi üle 48 kuu vanuste hädatapetud ja kohapeal inimtoiduks tarbimiseks ette nähtud veiste piklikaju proovid (proove võtavad volitatud vetarstid);
- kõigi üle 48 kuu vanuste veiste piklikaju proovid, kui veiste suhtes on kohaldatud hädatapmine väljaspool tapamaja (terve loomaga juhtunud õnnetus, mis seoses looma heaoluga välistab tema transportimise tapamajja) ning seejärel loom tuuakse tapamajja (proov võetakse tapamajas);
- kõigi üle 48 kuu vanuste veiste piklikaju proovid, kui veistele on tehtud tapaeelse kontrolli käigus tähelepanekuid õnnetuste või tõsiste füsioloogiliste ja funktsionaalsete probleemide või märkide kohta (loomade heaolu on ohus või loomade seisund võib kahjustada inimeste või loomade tervist, tähelepanu pööratakse EL-i seadusandlusega hõlmatud zoonootiliste ja loomahaiguste avastamisele) (proov võetakse tapamajas).

b) Muul põhjusel kui inimtoiduks tapetud loomade seire (surnud ja hukatud loomade seire)

Aju proteaas-resistentse proteiini (PrPRes) määramiseks uuritakse:

- kõigi üle 48 kuu vanuste veiste piklikaju proovid, kes on surnud või hukatud farmis, transpordi ajal või tapamajas, kuid keda ei ole hukatud seoses epideemiaga, näiteks suu- ja sõrataudiga. (proove võtavad volitatud vetarstid või järelevalveametnikud).

c) Veiste spongiformse entsefalopaatia (BSE) suhtes uuritakse veised, kes on sündinud, kasvanud või pärinevad Bulgaariast, Horvaatiast ja Rumeeniast või kolmandatest riikidest alljärgnevalt:

- kõigi üle 24 kuu vanuste riskiloomade piklikaju proovid (BSE riskiloomade grupid on kirjeldatud punktis 1.10.1);
- kõigi üle 30 kuu vanuste tervelt tapetud ja oma tarbeks tapetud veiste piklikaju proovid.

(punktides a, b ja c toodud uurimiste arv: 4000)

1.10.2 Järelevalveametniku poolt looma käitumuslike või neuroloogiliste tunnuste alusel BSE kahtlaseks tunnistatud veise aju (**BSE kliiniline kahtlus**) uuritakse histopatoloogilise (uurimiste arv: 10*) ja immuunohistokeemilise meetoditega (uurimiste arv: 10*)

1.10.3 Esmase kiirtestiga kahtlaseks või positiivseks osutunud loomade aju uuritakse täiendavalt immuunohistokeemilise meetodiga (uurimiste arv: 10*)

1.11 Salmonelloosid

Koproproovid bakterioloogiliseks külviks tekitaja määramiseks kogutakse:

- kõikidelt pullidelt enne seemendusjaama või sperma kogumise eesmärgil kasvatatavasse aretuskarja viimist (**uurimiste arv: 100**)
- aastas uuritakse 1/5 veisekarjadest. Uurimise skeem peab tagama, et viie aasta jooksul (2012 - 2016) uuritakse kõiki karju, mille piima soovitakse turustada väljaspool farmi (farmile on antud veterinaartõend 8P), sealhulgas toorpiima otseturustavad veisekarjad uuritakse igal aastal (**uurimiste arv: 4260**)

Proovide jaotust vaata lisa 1 tabelis!

Veisekarjast kogutakse proovid vastavalt tabelis toodud skeemile.

Loomade arv karjas	Võetavate proovide arv
Alla 20	Võrdne loomade arvuga karjas
21-100	25
üle 100	28

1.12 Bluetongue

Seire viiakse läbi juhitudes 26. oktoobri 2007. aasta Komisjoni määruse 1266/2007 I lisa suunistest. 2015. a uuritakse Eestis kokku ligikaudu 5% veisekarjadest.

Seireproove kogutakse vektorite aktiivsuseperioodil (aprillist kuni novembrini) ning karjade valikul tuleb eelistada karju, mis asuvad võimalike vektorite paljunemiskohtade läheduses (soisemad, vesisemad ja niiskemad piirkonnad).

Loomadelt kogutakse proovid vastavalt tabelis toodud skeemile, et tagada haiguse 20% levimuse avastamine 95%-se tõenäosusega.

Loomade arv karjas	Uuritavate loomade arv
10-14	7
15-20	10
21-30	11
31-60	12
61-99	13
100 ja rohkem	14

Käesoleval aastal uuringutega hõlmatud karjade arvud ning uuritavate proovide prognoositavad arvud maakonniti on järgmised:

Maakond	Veisekarjad, kus peetakse vähemalt 10 veist	Uuritavate karjade arv (minimaalne)	Proovide arv 2015
HARJUMAA	118	6	84
HIIUMAA	90	5	70
IDA-VIRUMAA	61	4	56
JÕGEVAMAA	119	6	84
JÄRVAMAA	142	8	112
LÄÄNEMAA	133	7	98
LÄÄNE-VIRUMAA	174	9	126
PÖLVAMAA	83	5	70
PÄRNUMAA	214	11	154
RAPLAMAA	192	10	140
SAAREMAA	233	12	168
TARTUMAA	88	5	70
VALGAMAA	128	7	98
VILJANDIMAA	159	8	112
VÖRUMAA	138	7	98
KOKKU	2072	110	1540

Veiseid uuritakse seroloogiliselt (ELISA) leukoosi uurimiseks saadetud vereproovidest (**uurimiste arv: 1540**)

1.13 Suu- ja sõrataud

10% Bluetongue uuringuteks toodud vereproovidest uuritakse suu- ja sõrataudi kolme serotüübi (A, O ja Asia-1) antikehade esinemisele. Proovid võetakse VTL poolt juhuvalimi printsiibi alusel: iga kümnes proov uuritakse SSTle. (**uurimiste arv: 154**)

1.14 Schmallerbergi haigus

Uuritakse virooloogiliselt (PCR) surnud väärarenguga looted või vasikad, mille puhul on tegemist Schmallerbergi viiruse kahtlusega. (**uurimiste arv: 25**)

2. SEAD

2.1 Sigade tuberkuloos

2.1.1 Kõik KSK ja paarituses kasutatavad kuldid uuritakse allergiliselt üks kord aastas (**uurimiste arv: 579**)

Maakond	Tuberkuliinitavate kultide arv 2015. a
HARJUMAA	66
HIIUMAA	0
IDA- VIRUMAA	7
JÕGEVAMAA	74
JÄRVAMAA	17
LÄÄNEMAA	13
LÄÄNE-VIRUMAA	59
PÕLVAMAA	14
PÄRNUMAA	28
RAPLAMAA	23
SAAREMAA	36
TARTUMAA	90
VALGAMAA	22
VILJANDIMAA	106
VÖRUMAA	24
KOKKU	579

2.1.2 Tuberkuliinile reageerinud sigade hulgast tehakse bakterioloogiline külv lümfisõlmedest tekitaja määramiseks (**uurimiste arv: 20***)

2.2 Brutselloos, leptospiroos, sigade klassikaline katk, sigade vesikulaarhaigus, reproduktiiv-respiratoorne sündroom (PRRS) ja Aujeszky haigus

2.2.1 Brutselloosi, leptospiroosi, sigade klassikaline katku, sigade vesikulaarhaiguse, reproduktiiv-respiratoorne sündroomi (PRRS) ja Aujeszky haiguse seroloogiliseks uurimiseks võetakse proovid kõikidest põhikarjadest, kus on vähemalt 10 emist. Loomadelt kogutakse proovid vastavalt tabelis toodud skeemile, et tagada haiguse 20% levimuse avastamine 95%-se tõenäosusega (**proovide arv: 787**).

Emiste arv üksuses	Uuritavate loomade arv
10-14	7
15-20	10
21-30	11
31-60	12
61-100	13
100 ja rohkem	14

2.2.2 Kõik KSK kuldid uuritakse seroloogiliselt üks kord aastas (**uurimiste arv: 112**)

Käesoleval aastal on uuringutega hõlmatud sigade põhikarjade arvud ning võetavate proovide prognoositavad arvud maakonniti järgmised (punkt 2.2.1 + punkt 2.2.2):

Maakond	Uuritavaid karju	Proove 2015. a
HARJUMAA	4	53
HIIUMAA	0	0
IDA-VIRUMAA	1	14
JÕGEVAMAA	8	105
JÄRVAMAA	3	37
LÄÄNEMAA	3	35
LÄÄNE-VIRUMAA	14	180
PÕLVAMAA	2	21
PÄRNUMAA	4	38
RAPLAMAA	1	14
SAAREMAA	4	56
TARTUMAA	6	118
VALGAMAA	3	34
VILJANDIMAA	6	123
VÖRUMAA	6	71
KOKKU	65	899

2.3 Sigade Aafrika katk metssigadel

2.3.1 Sigade Aafrika katku uuringud kitsendusteta aladel.

Sigade Aafrika katku suhtes uuritakse viroloogiliselt (PCR) ligikaudu 2% kütitud metssigadest.

2.3.2. Sigade Aafrika katku uuringud kitsendustega aladel.

Viroloogiliselt (PCR) ja juhul kui antud piirkonnas on juba sigade Aafrika katk diagnoositud siis ka seroloogiliselt (ELISA) uuritakse kõik Euroopa Komisjoni rakendusotsuse 2014/709 I lisa II osas loetletud piirkondades kütitud metssead.

I osa piirkonnas kütitud metssigadest uuritakse viroloogiliselt (PCR) ligikaudu 2% ning need metssead, keda soovitakse viia välja I osa piirkonnast.

2.3.3. Hukkunud metssigade uurimine

Viroloogiliselt (PCR) ja vajadusel seroloogiliselt (ELISA) (seroloogiliselt uuritakse juhul kui antud piirkonnas on juba sigade Aafrika katku diagnoositud) uuritakse kõik surnuna leitud metssead. Värsketelt korjustelt võetakse organmaterjal (tonsillid, põrn, lümfisõlmed, neer), lagunenu korjustelt võetakse toruluu (reieluu).

(punktides 2.3.1, 2.3.2 ja 2.3.3 toodud prognoositav uurimiste arv kokku: 10 000)

2.4 Sigade Aafrika katk kodusigadel

2.4.1 Sigade Aafrika katku uuringud seakarjades

Viroloogiliselt (PCR) testitakse sigade Aafrika katku suhtes:

- a) karjast leitud värsked seakorjused
- b) sigade Aafrika katku kahtlusega sead

2.4.2 Sigade Aafrika katku uuringud kitsendustega aladel

2.4.2.1 Kaks korda aastas inspekteeritakse Euroopa Komisjoni rakendusotsuse 2014/709 I lisa I ja II osas loetletud piirkondadesse jäävaid seakarju, sigade Aafrika katku kahtluse korral võetakse proov viroloogiliseks (PCR) uurimiseks.

2.4.2.2 Euroopa Komisjoni rakendusotsuse 2014/709 I lisa II osas loetletud piirkondadesse jäävaid seakarju tuleb viroloogiliselt (PCR) uurida juhul kui antud karjast soovitakse elussigu liigutada nii piirkonna siseselt kui ka piirkonnast välja (sh ka tapamajja veetavate loomade uuringud).

(punktis 2.4 toodud prognoositav uurimiste arv kokku: 20 000)

2.5 Sigade klassikaline katk metssigadel

Sigade klassikalise katku suhtes uuritakse viroloogiliselt (PCR) ja seroloogiliselt (ELISA) ligikaudu 2% kütitud metssigadest (**uurimiste arv: 418**).

Maakond	Küttimine 2013/2014 jahihooajal	Uuritavate metssigade arv
HARJUMAA	1367	27
HIIUMAA	850	17
IDA-VIRUMAA	422	8
JÕGEVAMAA	992	20
JÄRVAMAA	1659	33
LÄÄNEMAA	1329	27
LÄÄNE-VIRUMAA	1513	30
PÖLVAMAA	1641	33
PÄRNUMAA	1872	37
RAPLAMAA	1659	33
SAAREMAA	2561	51
TARTUMAA	1117	22
VALGAMAA	1122	23
VILJANDIMAA	1537	31
VÖRUMAA	1244	26
KOKKU	20885	418

2.6 Salmonelloosid

Kogutakse koproproovid bakterioloogiliseks külviks tekitaja määramiseks.

Aastas uuritakse ligikaudu 1/5 seakarjadest. Uurimise skeem peab tagama, et viie aasta jooksul (2012- 2016) uuritakse kõik seakarjad, kus loomi soovitakse turustada väljapoole farmi. (**uurimiste arv: 563**)

Proovide jaotust vaata lisa 1 tabelis!

Proovid kogutakse vastavalt tabelis toodud skeemile.

Loomade arv karjas	Uuritavate loomade arv
10-14	7
15-20	10
21-30	11
31-60	12
61-99	13
100 ja rohkem	14

Numsigadelt võetakse ametlikud koproproovid vanuserühmade või pidamisrühmade kaupa arvestusega üks koproproov liitproovina 5–10 looma kohta. Karjast võetavate proovide üldarv võrdub tabelis toodud uuritavate loomade arvuga.

3. LAMBAD; KITSED

3.1 Nakkuslik epididümiit

Aretuskarjade jäärad (Eesti Lambakasvatajate Seltsi andmed) uuritakse seroloogiliselt üks kord aastas (KSR) (**uurimiste arv: 77**).

Maakond	Ehitise nr	Uuritavaid jäärasid	Nimi
HARJUMAA	EE17514	8	Sireli talu
HARJUMAA	EE12370	1	Vahur Agar
HARJUMAA	EE14481	2	Väino Veersalu
LÄÄNE-VIRUMAA	EE15681	7	OÜ Rehekivi
PÖLVAMAA	EE15561	5	Eli Sellis
PÖLVAMAA	EE10868	1	Liidia Kängsepp
PÄRNUMAA	EE14983	2	Urmas Aava
TARTUMAA	EE16980	18	Leo Kirss
VALGAMAA	EE16671	12	Tsura talu OÜ
VILJANDIMAA	EE10432; EE10433	9	Aavo Arm (Muresse Talu)
VILJANDIMAA	EE14251	12	Lilien Veske
	Kokku	77	

3.2. Brutselloos

3.2.1 Ametlikult brutselloosivaba riigi staatuse säilitamiseks uuritakse aastas ca 10% juhuslikult valitud lamba- ja kitsekarjadest. Seire hõlmab karju kus on 10 ja rohkem looma. Selliste lamba- ja kitsekarjade üldarvud ning käesoleval aastal uuringute hõlmatud karjade arvud maakonniti on järgmised:

Maakond	Karjade arv, kus peetakse vähemalt 10 lammast/kitse	2015 aastal uuritavate karjade arv	Uuritavate loomade arv
HARJUMAA	82	9	126
HIIUMAA	100	10	140
IDA-VIRUMAA	29	3	42
JÕGEVAMAA	44	5	70
JÄRVAMAA	45	5	70
LÄÄNEMAA	67	7	98
LÄÄNE-VIRUMAA	67	7	98
PÖLVAMAA	70	7	98
PÄRNUMAA	116	12	168
RAPLAMAA	88	9	126
SAAREMAA	239	24	336
TARTUMAA	68	7	98
VALGAMAA	56	6	84
VILJANDIMAA	96	10	140
VÖRUMAA	121	13	182
KOKKU	1288	134	1876

Valitud karjades uuritakse üle 6 kuu vanuseid loomi. Loomadelt kogutakse proovid vastavalt tabelis toodud skeemile, et tagada haiguse 20% levimuse avastamine 95%-se tõenäosusega (**proovide arv: 1876**).

Loomade arv karjas	Uuritavate loomade arv
10-14	7
15-20	10
21-30	11
31-60	12
61-99	13
100 ja rohkem	14

3.2.2 bakterioloogiliselt uuritakse kõik aborteerunud looted, mille puhul on tegemist brutselloosi kahtlusega.

3.3 Skreipi

3.3.1 Muul eesmärgil kui inimtoiduks tapetud lammaste ja kitsede seire

Aju proteaas-resistentse proteiini (PrPRes) määramiseks uuritakse:

Valimi alusel üle 18 kuu vanuste (või neil peab olema enam kui kaks igemest väljunud jäävlõikehammast) surnud või hukatud lammaste ja kitsede piklikaju, kuid keda ei tapetud inimtoiduks ega loomataudi likvideerimise käigus.

(Lammaste uurimiste arv: 500, kitsede uurimiste arv: 100)

3.3.2 Järelevalveametniku poolt looma kliiniliste tunnuste alusel skreipi kahtlaseks tunnistatud looma aju uuritakse histopatoloogilise (**uurimiste arv: 10***) ja immuunohistokeemilise meetoditega (**uurimiste arv: 10***)

3.3.3 **PrP geeni genotüüpide määramiseks juhuvalimiga kogu lambapopulatsioonis** võetakse vereproovid (täisveri!) elusloomadelt või inimtoiduks tapetud loomadelt. Uurimisele kuuluvate loomade (karjade) nimekirjad koostavad veterinaarakeskused. Uurimistele määratakse proovi võtmise eesmärk (juhuvalim). Proovid transporditakse Veterinaar- ja Toidulaboratooriumisse (Kreutzwaldi 30, Tartu). Uurimisi teostab EMÜ veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse instituudi geneetikalaboratoorium. (**uurimiste arv: 100**)

Punkt 3.3 proovide jaotus 2015

Maakond	Lammaste arv 9.12.2014 seisuga	Skreipi uurimine lammastelt (ajuproove)	Kitsede arv 02.02.2014 seisuga	Skreipi uurimine kitsedelt (ajuproove)	PrP geeni genotüüpide määramine lammastelt (vereproove)
HARJUMAA	4281	25	216	5	5
HIIUMAA	3524	21	125	3	4
IDA-VIRUMAA	2152	13	536	14	3
JÕGEVAMAA	2618	16	89	2	3
JÄRVAMAA	3355	20	225	5	4
LÄÄNEMAA	4933	29	290	7	6
LÄÄNE-VIRUMAA	5214	31	241	6	6
PÕLVAMAA	5708	34	283	7	7
PÄRNUMAA	5343	32	870	21	6
RAPLAMAA	5429	32	223	5	6
SAAREMAA	16102	96	336	8	19
TARTUMAA	3390	20	135	3	4
VALGAMAA	8690	52	118	3	11
VILJANDIMAA	5256	31	135	3	6
VÕRUMAA	8015	48	351	8	10
KOKKU	84010	500	4173	100	100

3.4 Salmonelloosid

Aastas uuritakse ligikaudu 1/5 lamba- ja kitsekarjadest. Uurimise skeem peab tagama, et viie aasta jooksul (2013- 2017) uuritakse kõik lamba- ja kitsekarjad (v.a. karjad, milles peetakse loomi oma tarbeks). Toorpiima otseturustavad lamba- ja kitsekarjad (2 karja) uuritakse igal aastal.

Karjade valikul peab jälgima, et viiele aastale jaotatud kontrollprogramm hõlmaks kõiki lamba- ja kitsekarju, mille saadusi soovitakse turustada väljaspool farmi (**uurimiste arv: 1355**).

Proovid kogutakse vastavalt tabelis toodud skeemile. Eraldi tuleb pidada arvestust lambakarjade, kitsekarjade ning segakarjade (lambad/kitsed koos) uurimiste kohta.

Loomade arv karjas	Uuritavate loomade arv
10-14	7
15-20	10
21-30	11
31-60	12
61-99	13
100 ja rohkem	14

Proovide jaotust vaata lisa 1 tabelis!

3.5 Schmollenbergi haigus

Uuritakse viroloogiliselt (PCR) surnud väärarenguga looted või talled, mille puhul on tegemist Schmollenbergi viiruse kahtlusega.

(uurimiste arv: 25)

4. LINNUD

4.1 Põllumajandusindude salmonelloosid

Proovid kogutakse:

- vähemalt 250 täiskasvanud linnust koosnevast sugukarjast;
 - o 5 paari sokiproove (või 2 kopoproovi liitproovina) võetakse nelja nädala möödumisel lindude karja toomisest ning teist korda 2-3 nädalat enne lindude tapale viimist
- vähemalt 50 täiskasvanud linnust koosnevast munakarjast:
 - o liigi *Gallus gallus* munakarjast võetakse 2 kopoproovi liitproovina 22 - 26 nädala vanustelt lindudelt
 - o teistelt põllumajanduslindudelt võetakse 2 kopoproovi liitproovina 22 - 26 nädala vanustelt lindudelt ning teist korda 2 nädalat enne lindude tapamajja viimist
- muna- või aretuskarja viimise eesmärgil peetavatelt üle 72 tunni vanustelt noorlindudelt:
 - o kopoproovid võetakse esimest korda 4 nädala vanustelt lindudelt ning teist korda 2 nädalat enne nende viimist sugu- või munakarja.
- vähemalt 50 linnust koosnevast broilerikarjast:
 - o liigi *Gallus gallus* broilerikarjadest uuritakse 1/3 tapmisele viidavatest karjadest. 2 paari sokiproove võetakse 2-3 nädala jooksul enne tapamajja viimist
 - o teiste põllumajanduslindude korral võetakse kõikidest karjadest 2 paari sokiproove 2-3 nädala jooksul enne tapamajja viimist.

Haudejaamas võetakse iga 16 nädala tagant proov igast sugukarjast pärinevate lindude koorumiskapist.

Sugu- ja munakarja toodud igast partiist võetakse kümnest erinevast juhuslikult valitud tibukarbist nõrku ja surnud tibusid, tibutolmu, allapanu. Proovid võib ühendada üheks koondprooviks **(uurimiste arv: 612)**

Proovide jaotust vaata lisa 1 tabelis!

4.2 Lindude gripp

4.2.1 Teostatakse seroloogiline uuring. Seireprogrammi koostamisel tuleb juhendada Komisjoni Otsuse 2010/367 EÜ I lisas sätestatud suunistest.

Proovid kogutakse vastavalt tabelis toodud skeemile.

Lindude arv farmis	Võetavate proovide arv
50-99	8
100 ja rohkem	9

Antud skeemi kohaselt uurides on haiguse 30%-ne levimus karjas avastatav 95%-se tõenäosusega.

Kui linnufarmis peetakse linde mitmes erinevas lindlas, võetakse iga lindla kohta 5 proovi.

(uurimiste arv: 378)

4.2.2 Kütitud või püütud metslindudelt kogutakse kloaagi või hingetoru/suu/neelutampooniproove virooloogiliseks uurimiseks (eelistatavalt sügisesel rändeperioodil, 70% proovidest veelindudelt ja 30% muudelt metslindudelt). Surnud metslindudelt (eelistatavalt veelindudelt) kogutakse kloaagi või hingetoru/suu/neelu tampooniproove või organproove virooloogiliseks uurimiseks **(uurimiste arv: 200)**

Kogutakse organproove viiruse isoleerimiseks kanaembrüotes (uurimiste arv: 70*)

Vereseerumist HAI (uurimiste arv: 70*)

Punkti 4.2.1 ja 4.2.2 proovide jaotus 2015

Maakond	Küttimine 2013/2014 jahihooajal	Uuritavate mets- lindude arv (p 4.2.2)	Kodulindude uurimine	
			Uuritavate linnufarmide arv	Võetavate proovide arv (p 4.2.1)
HARJUMAA	2327	38	7	63
HIIUMAA	401	6	0	0
IDA-VIRUMAA	851	13	0	0
JÕGEVAMAA	211	3	0	0
JÄRVAMAA	204	3	1	9
LÄÄNEMAA	2253	36	1	9
LÄÄNE-VIRUMAA	557	9	4	36
PÕLVAMAA	221	3	1	9
PÄRNUMAA	1110	17	8	72
RAPLAMAA	215	3	2	18
SAAREMAA	2309	37	1	9
TARTUMAA	1108	17	7	63
VALGAMAA	188	3	6	54
VILJANDIMAA	396	6	3	27
VÖRUMAA	366	6	1	9
KOKKU	12717	200	42	378

5. HOBUSED

Vastavalt piiripunktide proovivõtu kavale, uuritakse imporditavad hobused INANle, kargtaudile ja malleusele **(10 proovi / 30 analüüsi)**.

6. KALAD

6.1 Viiruslik hemorraagiline septitseemia (VHS) ja kalade vereloomeorganite infektsioosne nekroos (IHN)

Igast tegevusloaga kalakasvandusest võetakse kord aastas (kevadepäeval või sügisel) eelkõige vikerforellidest (või teistest liikidest, mis on VHSi või IHNi viirusele vastuvõtlikud) 30 kala haigusetekitaja määramiseks.

Proovivõtmise skeem: 30 kala (kokku) : 10 kala (ühes proovis)= 3 koondproovi

Viiruse isoleerimine (uurimiste arv: 21 x 3 = 63 koondproovi)

6.2 Karpkala herpesviros

Igast tegevusloaga kalakasvandusest võetakse üks kord aastas 30 karpkala haigusetikitaja määramiseks.

Proovivõtmise skeem: 30 kala (kokku): 5 kala (ühes proovis) = 6 koondproovi

Viiruse isoleerimine (uurimiste arv: 3 x 6 = 18 koondproovi)

Kalade proovid (punktid 6.1 ja 6.2)

Maakond	Kalade proove uurimiseks VHSile ja IHNile	Kalade proove karpkala herpesvirosile
HARJUMAA	0	0
HIIUMAA	0	0
IDA-VIRUMAA	3	0
JÕGEVAMAA	3	6
JÄRVAMAA	6	0
LÄÄNEMAA	0	0
LÄÄNE-VIRUMAA	21	0
PÕLVAMAA	6	0
PÄRNUMAA	3	0
RAPLAMAA	6	0
SAAREMAA	12	0
TARTUMAA	0	6
VALGAMAA	0	0
VILJANDIMAA	0	0
VÕRUMAA	3	0
KOKKU	63	12

7. KARUSLOOMAD

Karusloomade seire liigisisel söötmisel

Komisjoni määruse (EL) nr 142/2011 (16 Lisa, III peatükk, IV jagu) nõuete täitmiseks uuritakse laboratoorselt neuroloogiliste sümptomitega aretusloomi TSE esinemise suhtes. PrPres määramine. (uurimiste arv: 3)

8. KODU- JA METSLOOMAD

8.1 Marutaud

Kogutakse pea- või ajuproovid kõigilt marutaudikahtlastelt kodu- ja metsloomadel uurimiseks marutaudi viiruse esinemise suhtes immuunfluoresentsmeetodil (IFM). (uurimiste arv: 250)

II Söötade uurimine

1. *Salmonella spp*

Söödaproove võetakse bakterioloogiliseks uurimiseks. Käesoleval aastal võetakse proovid ligikaudu 5%-st riigi söödaregistrisse kantud söödakäitleja/loomapidaja juurest. Riskihindamise alusel tehakse valik söödakäitlejatest/loomapidajatest, kelle ettevõttest proovid võetakse. *Salmonella spp* on söödas ebaühtlaselt jaotunud ja selleks, et hinnata sööda ohutust tuleb võtta ühest söödapartiist rohkem lõpp-proove (proove, mis saadetakse laborisse). Proovide arv sõltub söödapartii suuruselt ning võetakse vastavalt proovivõtjuhendile.

Sööda impordil võetakse proovid 5%-st eelmisel aastal imporditud partiide arvust. Eelmisel aastal tuvastati imporditud rapsikoogi saastumine seetõttu on suurendatud uuritavate saadetiste arvu.

Proovi võtavad:

- a) söötade valdkonna järelevalveametnikud söödakäitleja juurest, kes tegeleb sööda tootmisega müügi eesmärgil ja sööda impordiga (**partiide arv: 70 ja prognoositav lõpp-proovide arv: 140**)
- b) volitatud veterinaararstide ja loomatervishoiu spetsialistide poolt võetakse proovid loomapidaja juurest, kes tegeleb oma tarbeks sööda tootmisega ja loomade söötmisega (**partiide arv: 130 ja prognoositav lõpp-proovide arv: 190**)

2. Loomne proteiin

Söödaproovid võetakse uurimiseks Euroopa Nõukogu määruse (EÜ) nr 999/2001 alusel. Viimasel kolmel aastal ei ole tuvastatud saastunud söödapartiisid seega vähendati proovide arvu. Käesoleval aastal võetakse proovid ligikaudu 3%-st riigi söödaregistrisse kantud söödakäitleja/loomapidaja juurest. Järelevalveametnikud ja volitatud veterinaararstid teevad riskihindamise alusel valiku söödakäitlejatest/loomapidajatest, kelle ettevõttest võetakse proovid vastavalt proovivõtjuhendile.

Proovi võtavad:

- a) söötade valdkonna järelevalveametnikud söödakäitleja juurest, kes tegeleb sööda tootmisega müügi eesmärgil (**proovide arv: 15**)
- b) volitatud veterinaararstide ja loomatervishoiu spetsialistide poolt võetakse proovid loomapidaja juurest, kes tegeleb omatarbeks sööda tootmisega ja loomade söötmisega (**proovide arv: 80**)

Maakond	Salmonella spp uuritavate söödapartiide arv loomapidaja juurest (p 1b)	Loomse proteiini proovid loomapidaja juurest (p 2b)
HARJUMAA	11	6
HIIUMAA	5	3
IDA-VIRUMAA	6	5
JÕGEVAMAA	8	5
JÄRVAMAA	10	5
LÄÄNEMAA	5	5
LÄÄNE-VIRUMAA	13	6
PÕLVAMAA	8	5
PÄRNUMAA	12	6
RAPLAMAA	8	5
SAAREMAA	8	5
TARTUMAA	12	6
VALGAMAA	8	6
VILJANDIMAA	8	6
VÖRUMAA	8	6
KOKKU	130	80

III Loomsed kõrvalsaadused

Proovid loomsetest kõrvalsaadustest võetakse uurimiseks komisjoni määruse (EL) nr 142/2011 alusel, eelkõige selle määruse XVI Lisa „Ametlik kontroll“ täitmiseks.

Proovide arv ja jaotus lähtub põhimõttest, et igast vastavast püsimärgistusainet kasutavast töötlemisettevõttest või *Salmonella spp* ja enterobakterite korral igast vastavat toodet tootvast ettevõttest võetakse kokku 1 proov (lähtuvalt teadaolevast ettevõtete arvust Eestis).

1. Püsimärgistusaine (glütserooltriheptanaat) lihakondijahus

1.1 I kategooria loomsete kõrvalsaaduste töötlemisettevõttest (proovide arv: 1).

1.2 II kategooria loomsete kõrvalsaaduste töötlemisettevõttest (proovide arv: 2)

Kokku proovide arv: 3**2. Salmonella spp esinemine 25 grammis 5-s osaproovis**

2.1 söödamaterjalist või mullaparandusainest (proovide arv: 5)

2.2 biogaasi käärimisjääkidest (proovide arv: 4)

2.3 kompostist (proovide arv: 6)

2.4 lemmikloomatoidust (proovide arv: 10)

Kokku (osa-)proovide arv: 25 x 5 = 125**3. Enterobakterite arvuline määramine 5-s osaproovis**

3.1 lemmikloomatoidust (proovide arv: 10)

Kokku (osa-)proovide arv: 10 x 5 = 50

Maakond	Püsimärgistusaine uurimine lihakondijahus	Salmonella spp söödamaterjalist või mullaparandusainest	Salmonella spp biogaasi käärimisjääkidest	Salmonella spp kompostist	Salmonella spp lemmikloomatoidust	Enterobakterite arvuline määramine lemmikloomatoidust	KOKKU
HARJUMAA		1		2	1	1	5
HIIUMAA							0
IDA-VIRUMAA							0
JÕGEVAMAA							0
JÄRVAMAA			2	1			3
LÄÄNEMAA					1	1	2
LÄÄNE-VIRUMAA	2	1	1		5	5	14
PÕLVAMAA							0
PÄRNUMAA		1		2	2	2	7
RAPLAMAA		1					1
SAAREMAA					1	1	2
TARTUMAA			1	1			2
VALGAMAA	1	1					2
VILJANDIMAA							0
VÕRUMAA							0
KOKKU proovivõtte	3	5	4	6	10	10	38
KOKKU osaproovid	3	25	20	30	50	50	178

IV Vaktsineerimised**1. Marutaud.**

1.1. Profülaktiliselt koerad ja kassid vastavalt põllumajandusministri 20. novembri 2000. a määruses nr 67 "Marutaudi tõrje eeskiri" sätestatule.

1.2. Põllumajanduslooma(de) kohustuslik vaktsineerimine ohustatud loomakasvatuseettevõttes (ehitises) juhul, kui mõni loom antud ehitises on olnud otseses kontaktis marutaudi haige või marutaudikahtlase loomaga.

***Uurimised tuleb eelnevalt kooskõlastada VTA ja VTLiga**

Lisad:

Lisa 1: Salmonellooside proovid 2015

Maakond	Veised	Sead	Lambad, kitsed	Põllumajandus- linnud
HARJUMAA	381	28	123	413
HIIUMAA	134	14	56	-
IDA-VIRUMAA	246	17	39	-
JÕGEVAMAA	291	50	25	-
JÄRVAMAA	319	31	67	4
LÄÄNEMAA	168	8	148	15
LÄÄNE-VIRUMAA	353	84	90	42
PÖLVAMAA	218	39	78	22
PÄRNUMAA	431	59	146	8
RAPLAMAA	364	20	39	6
SAAREMAA	297	34	176	4
TARTUMAA	190	42	90	40
VALGAMAA	179	28	48	44
VILJANDIMAA	381	70	132	10
VÕRUMAA	308	39	98	4
KOKKU	4260	563	1355	612

Lisa 2 Sigade ehitised ja proovid punkt 2.2.1 + 2.2.2

TEGEVUSKOHA REGISTRI- NUMBER	KULTIDE ARV	EMISTE ARV	proove 2015	Tegevuskoha maakond	Tegevuskoha vald/ linn	Tegevuskoha registreerija ärinimi
EE223	1	98	13	HARJUMAA	KIILI VALD	OÜ PIHLAKA FARM
EE204	4	389	14	HARJUMAA	KOSE VALD	OÜ TRIIGI SEAKASVATUS
EE250	9	767	14	HARJUMAA	KUUSALU VALD	OSAÜHING HINNU SEAFARM
EE14059	50	50	12	HARJUMAA	NISSI VALD	MAHEFARM OÜ
EE630	3	273	14	IDA-VIRUMAA	LÜGANUSE VALD	OSAÜHING SIGWAR
EE403	24	226	14	JÕGEVAMAA	JÕGEVA VALD	LAIUSE PÕLLUMAJANDUSE OSAÜHING
EE411	16	2386	14	JÕGEVAMAA	PALAMUSE VALD	ATRIA FARMID OÜ
EE4414	3	328	14	JÕGEVAMAA	PUURMANI VALD	OSAÜHING VIRU AGRO
EE469	8	876	14	JÕGEVAMAA	PUURMANI VALD	OSAÜHING KAUBI FARMID
EE119	10	167	14	JÕGEVAMAA	PÕLTSAMAA VALD	OSAÜHING PAJU TALU KAUBANDUS
EE2474	2	15	10	JÕGEVAMAA	PÕLTSAMAA VALD	VÕHMANÕMME PÕLLUMAJANDUSÜHISTU
EE282	1	22	11	JÕGEVAMAA	PÕLTSAMAA VALD	OSAÜHING VITSJÄRVE PEEKON
EE420	6	399	14	JÕGEVAMAA	PÕLTSAMAA VALD	OSAÜHING KAAVERE AGRO
EE299	12	185	14	JÄRVAMAA	AMBLA VALD	OSAÜHING PÄIDLA
EE301	2	28	11	JÄRVAMAA	KOIGI VALD	OSAÜHING KOIGI MÕIS
EE4378	3	38	12	JÄRVAMAA	ROOSNA-ALLIKU VALD	MAHETOOTED OÜ
EE187	1	10	7	LÄÄNEMAA	KULLAMAA VALD	OSAÜHING KAMBEKOR PUIT
EE130	8	452	14	LÄÄNEMAA	LÄÄNE-NIGULA VALD	ATRIA FARMID OÜ

EE140	4	132	14	LÄÄNEMAA	MARTNA VALD	OSAÜHING FAZENDA
EE108	2	29	11	LÄÄNE-VIRUMAA	KADRINA VALD	HELENI LASTEKAUBAD OÜ
EE1089	9	573	14	LÄÄNE-VIRUMAA	KADRINA VALD	AKTSIASELTS RUIXI MÕIS
EE1099	2	75	13	LÄÄNE-VIRUMAA	KADRINA VALD	OÜ ALUVERE SIGALA
EE114	1	12	7	LÄÄNE-VIRUMAA	KADRINA VALD	RAIT KAASIK
EE414	2	23	11	LÄÄNE-VIRUMAA	LAEKVERE VALD	MÄIDU MAURUS
EE1079	3	555	14	LÄÄNE-VIRUMAA	RAKKE VALD	OSAÜHING KÕPSTA SEAFARM
EE1060	7	620	14	LÄÄNE-VIRUMAA	TAMSALU VALD	OSAÜHING MARKILO
EE760	0	242	14	LÄÄNE-VIRUMAA	TAPA VALD	ERMO SEPA TALU
EE571	10	199	14	LÄÄNE-VIRUMAA	VIHULA VALD	OSAÜHING OLEG GROSSI TALU
EE1010	6	419	14	LÄÄNE-VIRUMAA	VINNI VALD	OSAÜHING KUPNA MÕIS
EE1020	6	542	14	LÄÄNE-VIRUMAA	VINNI VALD	OSAÜHING VINIMEX
EE1985	2	185	14	LÄÄNE-VIRUMAA	VINNI VALD	OSAÜHING VIRU MÖLDER
EE449	5	36	12	LÄÄNE-VIRUMAA	VINNI VALD	KARMO JÜRGENSON
EE1012	1	459	14	LÄÄNE-VIRUMAA	VÄIKE-MAARJA VALD	OSAÜHING SF PANDIVERE
EE802	7	403	14	PÕLVAMAA	VERIORA VALD	HAAMERI TALU
EE1585	2	12	7	PÕLVAMAA	VÄRSKA VALD	RITTA NUTOV HUNDI TALU
EE928	9	311	14	PÄRNUMAA	HALINGA VALD	AKTSIASELTS VAHENURME AGRO
EE2950	4	14	7	PÄRNUMAA	TÕSTAMAA VALD	TIIT EENSALU
EE2951	0	14	7	PÄRNUMAA	TÕSTAMAA VALD	TIIT EENSALU
EE915	1	17	10	PÄRNUMAA	VÄNDRA VALD	NUFULA OÜ
EE1130	19	1007	14	RAPLAMAA	KEHTNA VALD	AKTSIASELTS REY
EE515	10	369	14	SAAREMAA	KAARMA VALD	OSAÜHING SAARE PEEKON
EE545	7	270	14	SAAREMAA	KÄRLA VALD	OSAÜHING ÄÄRE SEAKASVATUS
EE505	10	417	14	SAAREMAA	LEISI VALD	OSAÜHING OSS
EE502	8	752	14	SAAREMAA	VALJALA VALD	VALJALA SEAKASVATUSE OSAÜHING
EE1235	5	270	14	TARTUMAA	MÄKSA VALD	OÜ TAMME KUIVATID
EE1220	7	95	13	TARTUMAA	PUHJA VALD	OSAÜHING HEKO PÕLD
EE1252	4	243	14	TARTUMAA	RANNU VALD	OÜ KÄRSS-JORSS
EE121	49	0	49	TARTUMAA	TARTU VALD	EESTI TÕUSIGADE ARETUSÜHISTU
EE1231	4	201	14	TARTUMAA	TARTU VALD	JAMPO SEAKASVATUSE OÜ
EE1255	21	423	14	TARTUMAA	TÄHTVERE VALD	AS TARTU AGRO
EE14520	3	61	13	VALGAMAA	HELME VALD	OSAÜHING TULEVIK
EE24673	8	24	11	VALGAMAA	TÖLLISTE VALD	KOPRA KARJAMÕIS OÜ
EE28393	5	19	10	VALGAMAA	TÖLLISTE VALD	JÜRI KOPPEL
EE1835	3	11	7	VILJANDIMAA	HALLISTE VALD	SALAKU OÜ
EE497	1	23	11	VILJANDIMAA	KOLGA-JAANI VALD	TÄSSI TALU
EE1416	2	193	14	VILJANDIMAA	TARVASTU VALD	OSAÜHING NUKIKE
EE1460	2	298	14	VILJANDIMAA	VILJANDI VALD	SAIMRE SEAKASVATUSE OSAÜHING
EE1470	17	8565	14	VILJANDIMAA	VILJANDI VALD	RAKVERE FARMID AKTSIASELTS
EE2119	63	0	63	VILJANDIMAA	VILJANDI VALD	RAKVERE FARMID AKTSIASELTS
EE10332	1	12	7	VÕRUMAA	HAANJA VALD	AGU HOLLO HARTSMÄE TALU
EE1517	5	155	14	VÕRUMAA	HAANJA VALD	POSTRUM OÜ
EE1532	1	17	10	VÕRUMAA	MISSO VALD	ARVI UMBLEJA SIBERI TALU

EE10235	2	34	12	VÕRUMAA	MÕNISTE VALD	PEEDE TALU
EE2310	8	125	14	VÕRUMAA	VÕRU VALD	JAAGUMÄE TALU
EE2311	0	100	14	VÕRUMAA	VÕRU VALD	JAAGUMÄE TALU
	511	25265	899			